Landbrukskontoret
for Våler og Åsnes

Dato:	10.12.2014
Vår ref:	14/1604-1
Deres ref:	
Saksbeh. – tlf:	Dag Kjetil Gjerdrum – 62 42 43 06

Klima- og miljødepartementet
PB 8013 Dep.

0030 OSLO

Høring - Faggrunnlag for bestandsmål for ulv og ulvesonen

Regjeringen skal legge frem en sak for Stortinget om bestandsmål for ulv og ulvesonen i 2015. I den forbindelse er det utarbeidet et faggrunnlag som skal ligge til grunn for regjeringens behandling. Frem til 15. desember kan alle sende skriftlige innspill til Klima- og miljødepartementet. Disse vil regjeringen ta med seg i sitt arbeid med saken.

Faggrunnlaget om bestandsmål for ulv og ulvesonen inneholder blant annet beskrivelser av biologi, juridiske rammebetingelser og dagens forvaltning av ulv. Faggrunnlaget gir også nærmere beskrivelse av ulvesona og mulige alternative måter å fastsette måltall for ulvebestanden. Ulvesona ble også evaluert av et eget utvalg som leverte sin rapport i 2012. Det skandinaviske ulveforskningsprosjektet (Skandulv) har på oppdrag fra Miljødirektoratet laget en egen rapport som sammenstiller oppdatert kunnskap om ulv i Skandinavia. Disse dokumentene er et viktig grunnlag for de vurderinger som regjeringen skal gjøre i saken.

Våler og Åsnes kommuner har gjennomgått faggrunnlaget i sine rovviltutvalg, og kommunene ønsker å avgi følgende uttalelse:

Vår forpliktelse til å bevare ulven.
Fundamentet faggrunnlaget bygger på, hevdes å være Norges internasjonale forpliktelser. Bern-konvensjonen (Konvensjonen om vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder) av 18.juni 1979 trådte i kraft 1. juni 1982, og ble ratifisert av Norge 27.mai 1986. Hvert enkelt land har gjennom konvensjonen et ansvar for å ta vare på utryddingstruede dyre- og plantearter. Forpliktelsen er tolket som at Norge har et selvstendig ansvar for å ta vare på en «Skandinavisk ulvestamme».

Forskningen viser at vi ikke har noen særegen skandinavisk ulvestamme. Gjennom GPS-sporing er det grundig dokumentert at ulven vandrer over enorme områder, og det er i rapporten, «Den skandinaviske vargen» vist til flere kjente innvandringer av finsk-russisk ulv. Rapporten, «Den skandinaviska vargen, en sammanstellning av kunnskapsleget från det skandinaviska vargforskningsprojektet SKANDULV 1998-2014» sier også i klartekst (s 20) at «vår skandinaviska vargstam grundades av nogra få invandrare». Det bør derfor tas en full gjennomgang av hva som faktisk er Norges forpliktelse i forhold til å bevare en stor russisk/skandinavisk ulvestamme i dens randområde.

Alle arter, både dyr og planter, vil ha et hovedutbredelsesområde og et randområde hvor de er mer sjeldne. I randområdene vil det forventes en lavere genetisk variasjon enn i hovedutbredelsesområdet.

Norge befinner seg av geografiske årsaker i ytterkanten av ulvestammens utbredelsesområde. I Bernkonvensjonen er det åpnet for unntak fra vernebestemmelsene dersom:

1. Det ikke finnes noen annen tilfredsstillende løsning.
2. Det ikke er skadelig for bestandens overlevelse.

Det er mest aktuelt å benytte unntak dersom man kan avverge alvorlig skade på avlinger, husdyr, skog, fiske osv.

De siste årenes storskalaforsøk med ulvesone har vist at ulv og beitedyr er en umulig kombinasjon. Beitenæringen har lagt ned virksomheten så å si i hele ulvesonen. Utenfor sonen er også beitenæringa i ferd med å gi opp etter store tap fra streifulv. Tapene for landbruksnæringen er enorme, uten at storsamfunnet har gitt erstatning for dette tapet. Også for øvrige utmarksbaserte næringer som for eksempel jakt har gjeninnføring av ulven medført store konsekvenser. Den tradisjonsrike storvilt- og småviltjakta, som har stor betydning for folks livskvalitet i distriktene, er i en del områder i ferd med å bli historie.
Den russisk/skandinaviske ulvestammen er stor og levedyktig. Unntaksreglene i Bern-konvensjonen bør derfor juridisk sett være fullt mulig å benytte for Norges del, dersom det er politisk vilje til det.

Forholdet til naturmangfoldloven
Det vises i faggrunnlaget til Naturmangfoldloven av 19.juni 2009. Paragrafene 8-12 omhandler det offentliges myndighetsutøvelse ved tiltak som kan påvirke det biologiske mangfoldet. Med biologisk mangfold ser en i faggrunnlaget kun på ulvestammens størrelse. Man hopper lett over en vurdering av hvilken effekt en ulvestamme har på alt det øvrige biologiske mangfoldet / naturmiljøet. I henhold til §8 skal beslutninger som kan påvirke naturgrunnlaget bygge på vitenskapelig kunnskap. Man skal også legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av, -og samspill med naturen.

Faggrunnlaget inneholder ingen informasjon om hvilke konsekvenser dagens ulveforvaltning har hatt på det biologiske mangfoldet og naturgrunnlaget i området. Dette kan umulig være i tråd med Naturmangfoldlovens bestemmelser. I §9 er «føre var» prinsippet nedfelt. Har man utredet hvilke konsekvenser bortfall av beite over mange 100.000-vis av dekar har på det biologiske mangfoldet? Områder som har vært intensivt beitet i generasjoner vil etter hvert vokse igjen med skog når beiting opphører. Setervoller som tidligere har blitt holdt åpne ved beiting vil forsvinne med påfølgende tap av kulturhistoriske elementer.
Det er påfallende at en på kommunalt nivå skal vurdere konsekvenser for det biologiske mangfoldet og den samlede belastning på økosystemet ved ethvert inngrep i naturen, mens en fra sentralt hold kan treffe vedtak som berører store økosystemer over enorme områder, uten å utrede hvilke konsekvenser dette kan få for andre arter (både flora og fauna). Man sitter igjen med et inntrykk av at departementet mener at jo flere ulver, jo større biologisk mangfold. Det er selvfølgelig ikke nødvendigvis korrekt.

Konsekvenser av sonepolitikken
Klima- og miljøverndepartementet bør (i samarbeid med Landbruksdepartementet?) igangsette forskningsprosjekter på hvilke effekter reetablering av ulv i grensestrøkene mot Sverige har hatt, både på biologisk mangfold, økonomi i næringene som er berørt, total kostnad for storsamfunnet og sosiologiske forhold. Først etter en grundig evaluering av effektene på dette området vil man kunne foreta en balansert vurdering av problemstillingen. De folkevalgte bør kunne kreve av forvaltningen at alle relevante opplysninger legges fram før det treffes vedtak, -også i rovviltsaken. Det er bemerkelsesverdig at et faggrunnlag som skal legges til grunn for regjeringens arbeid med behandling av bestandsmål og ulvesone ikke gjør noe forsøk på å verdsette storsamfunnets – og beitenæringas tap. Det legges fram tall som viser at beitenæringa er sterkt redusert i området, men nevnes ikke noe sted hvilke konsekvenser dette har både for de som berøres, og for storsamfunnet.

Konfliktnivå
Hvis folk som lever i området, med effektene av forvaltningen innpå seg, føler seg overkjørt fra sentralt hold, vil konfliktnivået i saken bare øke i årene framover. På et punkt når en ei grense der ellers sindige og lovlydige borgere føler sine grunnleggende rettigheter krenket, og da oppstår sivil

ulydighet, enten enkeltvis eller ved samlet opprør. Det er få vellykkede eksempler gjennom historien på at myndigheter har klart å tvinge gjennom tiltak som går på tvers av de berørtes oppfattelse av hva som er rett og galt. Det er overraskende at en i Klima- og miljøverndepartementet ikke ser at faggrunnlaget, slik det er lagt fram nå ikke tjener saken.
Faggrunnlaget har åpenbart store mangler, og kan derfor ikke oppfattes som et nøytralt grunnlag. Uten at det blir gjenstand for vesentlig omarbeiding, vil utredningen utvilsomt bidra til å skjerpe rovviltkonflikten ytterligere.

Ulvesone
Åsnes og Våler kommuner ga i 2013 sine høringsuttalelser til Miljøverndepartementet på forslag om endringer i rovviltforskriften vedr. ulvesona. Vårt forslag var å fjerne ulvesona og fordele byrden/gleden over større områder. Vi vil uansett ha vandrende ulv over stadig større områder framover dersom det ikke settes inn effektive tiltak. Kostnadene for landbruket vil øke for hvert år, og beitenæringen i store deler av Sør-Norge vil måtte legges ned med gjengroing og tap av biologisk mangfold som resultat. Soneforvaltningen er forsøkt i noen år, og konklusjonen vår er at dette har skapt store konflikter, vært ødeleggende for ei hel næring i området, og bidratt til negativ utvikling i folks livskvalitet.
Noe som kunne redusert konfliktnivået var om det hadde vært stående fellingstillatelse på all ulv som beveget seg utenfor ulvesona. Da ulven har fortrinnsrett innenfor sona, burde beitedyrene ha fortrinnsrett utenfor sona. Slik er det ikke i dag.
Vi forutsetter at det vil komme en høring på saken i forbindelse med at den legges fram til politisk behandling, og at vi da kan få utdypet våre standpunkter.

Kompensasjon for tap
Ulvesoneforvaltningen har påført både grunneiere, beboere i distriktene og berørte kommuner store tap, både økonomiske og samfunnsmessige. Dette er tap som er påført distriktene som en direkte følge av sentralt fattede, politiske beslutninger. Det er derfor en forventning om at tapene blir dekket. Ettersom det i faggrunnlaget ikke er gjort noe forsøk på å kvantifisere tapene må kommunene og næringa sjøl fremskaffe disse tallene. Det må forventes et økt fokus på erstatningsspørsmål i tiden framover.

Oppsummering:

- Faggrunnlaget bør utdype og klargjøre fundamentet for norsk ulveforvaltning
- Faggrunnlaget bør inneholde opplysninger om hvordan dagens ulvesone har påvirket folks livskvalitet i området, samt økonomiske konsekvenser for næringa og samfunnet.
- I forhold til Naturmangfoldloven må faggrunnlaget kunne si noe om utviklingen av det biologiske mangfoldet i områder med og uten ulv, og spesielt utviklingen innenfor dagens ulvesone.

- Våler og Åsnes kommuner ønsker ikke videreført noen ulvesone
- Dagens ulvesoneforvaltning har medført en alt for stor belastning for de som lever i området
- Det må kunne drives effektivt uttak av ulv på snøføre. Beitedyr må i noen områder faktisk få forrang, og det betyr stående fellingstillatelse på ulv i bestemte områder.

Lykke til med arbeidet!

Ordfører
Våler

Ordfører
Åsnes